

Realizováno v rámci projektu
"Přeshraniční vzdělávání v oblasti práce na elektrických zařízeních",
reg. č. CZ.11.3.119/0.0/0.0/16_013/0002972,

který byl spolufinancován z prostředků
Evropského fondu pro regionální rozvoj z Programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko
prostřednictvím Fondu mikroprojektů 2014-2020 v Euroregionu Silesia.

Realizátoři:
Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava.
Politechnika Śląska v Gliwicach.

Varování: Následující text má sloužit jako vodítko k živé přednášce a zároveň může sloužit jako prostředek k zopakování si informací, které budou během výkladu studentům předány. V textu se tak mohou z důvodu zdůraznění některých podstatných aspektů některé informace opakovat, což je záměrem pisatelů. Prosíme, neberte toto jako obtěžování.

Úvodní slovo

Vysoká podobnost regionů v oblasti výskytu černého uhlí a snadné dostupnosti dalších surovin pro těžký průmysl. (01)

Vstupní odstavec úvodního povídání je zdánlivě nezajímavý a s tématem nesouvisějící. Pro naše mladé kolegy je pohled do minulosti zcela přirozeně neatraktivní, věnují pochopitelně svoji energii úvahám o své budoucnosti a budoucnosti svých blízkých. Pro pochopení mnoha souvislostí je však pohled do minula velmi důležitý a zmiňované souvislosti zcela jistě ovlivňují naši budoucnost a jejich pochopení je nástrojem k tomu, aby naše budoucnost byla spojena s tolik žádanou prosperitou. Regiony, ve kterých se nachází obě naše partnerské univerzity, mají velmi podobný a vlastně historicky společný vývoj. Takže lze z hlediska hospodářského vývoje (který má zcela klíčový vliv na celospolečenský vývoj) vlastně hovořit o jednom regionu, který je však rozdělen státní hranicí. Zásadním faktorem, který ovlivňuje tuto skutečnost, je přirozený výskyt základní nerostné suroviny – černého uhlí – včetně jakostního černého koksovateľného uhlí po obou stranách státní hranice. Výrazná těžba této suroviny zásadně ovlivnila vývoj našeho regionu, neboť umožnila postupný vývoj těžkého průmyslu včetně potřebných navazujících a doprovodných průmyslových činností. Dalšími pozitivními faktory, které jistě ovlivnily rozvoj těžkého průmyslu u nás, je relativně snadná dostupnost většího množství vody pro průmyslové účely, rozsáhlé lesy jako zdroj konstrukčního materiálu a v neposlední řadě výskyt jiných nerostů, zejména vápence a železných rud. Hustá dopravní síť.

Životní styl našich předků v období rozvoje průmyslu a jeho vliv na pozitivní přístup k technickým činnostem, ovlivnění pracovníků používanou technikou. (02)

Naši obyvatelé se v první řadě zabývali těžbou černého uhlí a jeho využitím v těžkém průmyslu, následně však každodenně po návratu domů ze svého zaměstnání vykonávali zemědělskou činnost a pojem „volný čas“ prakticky neznali. Doprovodným aspektem tohoto způsobu života byla a dodnes je vysoká efektivita, smysl pro pořádek a organizovanost každé činnosti, cílevědomost a mnoho dalších pozitivních faktorů. Toto učinilo z našeho regionu oblast, která byla ve světě známa a respektována jako místo, kde se vysoký technický um spojuje se spolehlivostí a důvěryhodností. Popisované aspekty jsou dobrými a zároveň výjimečnými předpoklady pro budoucí prosperitu našeho regionu.

Geografické rozložení technických vysokých škol v našem regionu. (03)

Na historickém území Slezska působí několik veřejných technických univerzit s elektrotechnickými fakultami nebo fakultami se strojně-elektrotechnickým zaměřením. Jedná se o následující univerzity: **Politechnika Wroclawska, Politechnika Opolska, Politechnika Śląska, Akademia Techniczno-Humanistyczna a VŠB-TUO**. V blízkosti území historického Slezska jsou ještě tyto technické univerzity: **Politechnika Krakowska a Žilinská univerzita**. Zejména pro pět posledně jmenovaných univerzit je charakteristická jejich blízkost k Česko-polsko-slovenskému trojmezí. Pro úplnost je třeba ještě zmínit technickou univerzitu **Politechnika Czestochowska**.

Přirozená možnost, potřeba a užitečnost intenzivní spolupráce zmíněných fakult. (04)

Vzhledem k velmi podobnému historickému vývoji na území působení těchto univerzit, jakož i malým jazykovým překážkám, je velmi vhodné usilovat o synergické propojování potenciálů jednotlivých technických univerzit s cílem budování technické excelence na tomto území. Po vstupu příslušných zemí do EU a zejména po vyhlášení volného pohybu osob ve společném prostoru se jedná o historickou příležitost, jejíž využití může výrazně ovlivnit prosperitu tohoto území. Spolupráce těchto fakult není nikterak intenzivní, což je velká škoda. Jak z předchozího vyplývá, všechny části území, na kterých tyto fakulty působí, mají mnoho společného, což je dáno zejména historickými aspekty společného hospodářského vývoje tohoto území. Absolventi elektrotechnických fakult logicky nalézají uplatnění ve slezském průmyslu, ten má společné základy a velmi podobné zaměření. Dle našeho názoru je nutno usilovat o efektivní a věcnou spolupráci s eliminací zbytečných duplicít ve všech formách výzkumné a vzdělávací činnosti. Zmíněné fakulty musí být ve všech oblastech svých činností koordinovanými partnery a nikoliv konkurenty. Prvotním předpokladem k dosažení takového cíle je odbourání přirozeně existujících bariér vzájemné spolupráce, což lze nejlépe započít společnou prací na monotematicky orientovaných vzdělávacích a výzkumných projektech. Při takové činnosti dochází k přirozenému vzájemnému poznávání, spontánnímu budování vzájemných partnerských vztahů (zejména neformálních), sympatií a odbourávání možných vzájemných negativních předsudků. Rovněž jsou redukovány a následně i eliminovány obavy z geografické vzdálenosti jako překážky, postupně slábne rámcové uvažování v rámci státu, kdy například stovky kilometrů vzdálená elektrotechnická fakulta v Plzni je v případě potřeby oslovena dříve než mnohem bližší elektrotechnická fakulta v sousedském zahraničí.

Záměr projektu spolupráce elektrotechnických fakult s podporou z veřejných prostředků. (05)

Naším záměrem bylo přispět k možnému rozvoji spolupráce slezských (včetně bližšího okolí) elektrotechnických fakult s tím, že vynaložené úsilí by mohlo kromě efektu pro partnerské fakulty přispět ke zlepšení možností přeshraničního uplatnění budoucích absolventů těchto fakult. K naší



technické univerzitě (VŠB-TUO) se podařilo nalézt partnerskou univerzitu s elektrotechnickou fakultou, která je v nevelké vzdálenosti od česko-polské hranice.

Vybrané téma a partner. (06)

Bylo vybráno atraktivní téma – odborná kvalifikace pro bezpečnou práci na elektrických zařízeních. Toto téma je republikovými (CZ, PL) legislativami chápáno poněkud odlišně, což je nezanedbatelnou překážkou při práci polských elektrotechniků v ČR a českých elektrotechniků v PR.

Toto téma bylo vybráno jako náplň kurzu pro studenty dvou partnerských univerzit, VŠB-TUO a Politechnika Śląska Gliwice. Realizátorem kurzu jsou partnerské elektrotechnické fakulty těchto technických univerzit, vedoucím realizátorem a zároveň příjemcem podpory pro realizaci záměru je VŠB-TUO. Poskytovatelem podpory realizovaného záměru je Euroregion Silesia se sídlem v Opavě, název projektu je **Přeshraniční vzdělávání v oblasti práce na elektrických zařízeních**, spolufinancování z prostředků **Evropského fondu pro regionální rozvoj z Programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko prostřednictvím Fondu mikroprojektů 2014-2020 v Euroregionu Silesia**, reg. č. CZ.11.3.119/0.0/0.0/16_013/0002972.

Důvod výběru tématu. (07)

Výběr tématu byl zásadně ovlivněn osobními zkušenostmi realizátorů kurzu, kdy v jejich odborné praxi byli přítomni situacím, při kterých polští elektrotechnici pracovali na území České republiky, rovněž byli přítomni situacím, kdy čeští elektrotechnici pracovali na území Polské republiky. K obdobným situacím dochází i při pracích elektrotechniků na ose Česká republika – Slovenská republika, i když předpisy, které jsou nyní platné na území České republiky, byly dříve závazné pro celou Československou republiku. Po rozdělení Československa není česká odborná způsobilost na území Slovenské republiky akceptována a rovněž opačně v tomto vztahu není slovenská odborná kvalifikace akceptována na území České republiky.

Při hledání vhodného tématu pro spolupráci s polskou technickou univerzitou v blízkosti společné státní hranice (a rovněž v blízkosti k naší VŠB-TUO) jsme byli vedeni pragmatismem výběru takového tématu, který by vyplýval z všeobecné potřeby elektrotechnické praxe po obou stranách zmíněné státní hranice. Bylo vybráno aktuální téma, které vyplývá ze skutečnosti, že základní principy sjednocování přístupu k různým problematikám praktického života v rámci EU, nejsou ještě plně implementovány a existují vyloženě „národní“ a v rámci EU nekompatibilní a neakceptované pohledy a přístupy například k některým kvalifikačním předpokladům.

Příklad uznávání odborné kvalifikace v rámci EU. (08)

Jako dobrý příklad si dovoluujeme uvést zavedení evropského řidičského průkazu, kdy řidičské oprávnění, které je získáno v nějaké zemi EU, je platné v celé EU. Tato kvalifikace však slouží k oprávnění řízení vozidel na veřejných komunikacích, tyto jsou pod kontrolou jednotlivých států EU, takže státní moc může nařídít v rámci EU univerzální platnost řidičského oprávnění. Ale i v tomto případě je patrna trvalá snaha zachování alespoň nějaké odlišnosti, takže například v ČR musí řidiči starší 65-ti let mít k platnému řidičskému průkazu pozitivní lékařské potvrzení o zdravotní způsobilosti. U řidičů z jiných zemí EU takové potvrzení není vyžadováno, takže kupříkladu starší řidič

z Polska řídí na veřejných komunikacích vozidlo pouze s řidičským průkazem zcela legálně, ale český řidič musí být pro tyto účely zdravotně prozkoumán s pozitivním výsledkem zkoumání.

Neuznávání kvalifikace v oblasti bezpečnosti práce na elektrických zařízeních. (09)

Pro účely možnosti prací na elektrických zařízeních není v zemích našeho zájmu, tedy v České republice, Polské republice a Slovenské republice, jednotný přístup. Jiné země EU jsme nezkoumali. Jsou zde tvrdě prosazovány „národní“ přístupy a jejich vzájemné neuznávání. Dokonce i ve vztahu ČR – SR došlo po rozdělení Československa k násilné změně přístupu. V ČR po rozdělení zůstala v platnosti příslušná vyhláška z období Československa včetně postupů její implementace, na Slovensku však byla vydána nová vyhláška a kvalifikace mezi ČR a SR nejsou nadále uznávány. Vzájemné působení podnikatelských subjektů z území ČR na Slovensku a opačně nebylo třeba po rozdělení Československa rozvíjet, spíše docházelo k postupnému útlumu. Rozdělením Československa vzniklý problém vzájemného neuznávání kvalifikace pro práci na elektrických zařízeních se řešil a řeší tím, že příslušní pracovníci skládají v partnerské zemi potřebné zkoušky a takto jsou v této zemi potřebně kvalifikovaní. K relativní snadnosti získání potřebné kvalifikace v sousední zemi (na ose ČR – SR) pochopitelně přispívá jazyková blízkost, společná nedávná historie a tedy poměrně harmonizovaný přístup k této problematice, snad i přetrvávající pocity sounáležitosti (zejména mezi technickými odborníky) a v neposlední řadě i to, že byla mezinárodně dohodnuta vzájemná akceptace českého a slovenského jazyka.

Ve vztahu Polsko – Slovensko nebo Polsko – ČR je situace formálně obdobná, z praktického hlediska však poněkud méně příznivá. Není zde společná historie v oblasti legislativy práce na elektrických zařízeních, přístup k této problematice je i z tohoto důvodu značně odlišný. Také chybí společné základy středního odborného a vysokého školství, kdy v dobách Československa bylo pochopitelně střední odborné a vysokoškolské vzdělávání na jednotných základech a postupech, po rozdělení Československa zde patrně k žádné revoluci nedošlo. Rovněž rozdílnost jazyků je zcela jistě překážkou.

Na webových stránkách SEPU je možno se dočíst, že jejich kvalifikace je v rámci EU uznávána, je to možná vznešené přání, praxe je však radikálně jiná. Zde si dovoluje uvést, že k pracím na elektrickém zařízení zpravidla dochází u zákazníků, kteří jsou soukromými subjekty. Nelze je nikterak donutit, aby akceptovali dokument, potvrzující kvalifikaci v sousední zemi, který je mimo jiné v cizím jazyce. Zákazník nemůže vědět, čeho přesně se týká, jakou má dobu platnosti a zda se jedná skutečně o pravý dokument, rovněž nemá jistotu, že příslušné předpisy jsou harmonizovány, takže některé postupy bezpečné práce se mohou lišit.

Praktické zkušenosti: (10)

- čeští pracovníci v Polsku – pronajaté montážní společnosti, uvádění do provozu?
- u českého zaměstnavatele pracovníci dojíždějící z Polska, mající polskou SŠ i VŠ, mají i zkoušky v ČR
- dceřiné společnosti v Polsku s mateřskou českou společností – práce v kapitálové skupině
- problémy mimo oblast bezpečnosti, ale sociální – různé stravné na pracovních cestách

- práce v hutích, energetice
- proč je výhodná přeshraniční práce? Na specifických technologiích těžkého průmyslu je potřebné velké know-how jak realizovat elektrozařízení a řídicí systémy, toto know-how nemá hranice
- mohou být výhodné nákupy ve vedlejší zemi
- já chtěl pracovat v EEP, kteří se později pohoršovali, proč oni se svými „SEPovskými“ certifikáty nemohou pracovat na území ČR
- polští pracovníci v ČR – byt nerealizovali nic elektrického, potřebovali pracovat na zajištěném VN zařízení (transformátor) a tak potřebovali pracovat a později monitorovat v transformátorové komoře